

**Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «JEREMIE»
(Κοινοί πόροι για πολύ μικρές έως μεσαίες επιχειρήσεις)**

(2006/C 110/08)

Στις 20 Δεκεμβρίου 2005, η κα Margot WALLSTRÖM, μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εξ ονόματος της Επιτροπής, να επεξεργαστεί διερευνητική γνωμοδότηση για την: JEREMIE (Κοινοί πόροι για πολύ μικρές έως μεσαίες επιχειρήσεις)

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 24 Φεβρουαρίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. PEZZINI.

Κατά την 425η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 15 Μαρτίου 2006 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 142 ψήφους υπέρ, μια κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκμάζει το έγγραφο της Επιτροπής στο οποίο παρουσιάζεται το Πρόγραμμα JEREMIE ⁽¹⁾ (Joint Resources for Micro to Medium Enterprises — Κοινοί πόροι για πολύ μικρές έως μεσαίες επιχειρήσεις).

1.1.1 Εκφράζει τις ευχαριστίες της στην αρμόδια για την περιφερειακή πολιτική Επίτροπο, κυρία Danuta HÜBNER, και στις υπηρεσίες της ΓΔ REGIO και του ΕΤΑΕ για το ενδιαφέρον με το οποίο αναπτύσσουν αυτό το ευαίσθητο πρόγραμμα και για την υποστήριξή τους στις εργασίες της ΕΟΚΕ.

1.1.2 Η ΕΟΚΕ ανέκαθεν στηρίζει τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της πρόσβασης των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε πιστώσεις, με την πεποίθηση, την οποία εξάλλου συμμερίζεται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ότι η πρόσβαση στις πιστώσεις αποτελεί πάντα στοιχείο αδυναμίας για τις μικρότερες επιχειρήσεις.

1.1.3 Η διαδικασία ενίσχυσης των μικρότερων επιχειρήσεων αποτελεί θεμελιώδη κρικό της στρατηγικής της Λισσαβώνας, διότι συνδέεται με την καινοτομία, δημιουργεί σταθερή απασχόληση και συμβάλλει στη διαρκή κατάρτιση του εργατικού δυναμικού.

1.1.4 Σε πολλές γνωμοδοτήσεις της, και κυρίως σε αυτές που έχει εκδώσει από το 1982 ⁽²⁾, η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει τις προσπάθειες που καταβάλει η Επιτροπή, ιδιαίτερα η ΓΔ XXIII ⁽³⁾, για να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν τις σχέσεις τους με το πιστωτικό σύστημα, και κυρίως με τις τράπεζες.

1.1.5 Η ΕΟΚΕ έχει άλλωστε επισημάνει την ανάγκη ευρύτερης συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων σε όλα τα προβλήματα που αφορούν τις επιχειρήσεις και, ιδιαίτερα, στα προβλήματα για την άντληση πιστώσεων που έχουν σημαντικές συνέπειες στην ευημερία και στην κοινωνική ανάπτυξη.

1.2 Καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '90 η ΓΔ XXIII ⁽⁴⁾ προσπάθησε να παρέμβει στα προβλήματα πίστωσης, σε στενή συνεργασία με τις οργανώσεις που εκπροσωπούν τη βιοτεχνία και τις ΜΜΕ. Οι διαδοχικές ευρωπαϊκές διασκέψεις της βιοτεχνίας και των ΜΜΕ ⁽⁵⁾ και οι πολυάριθμες προπαρασκευαστικές συναντήσεις (κατά μέσο όρο 10 πριν από κάθε διάσκεψη, στις οποίες συμμετείχαν εκατοντάδες μικροί επιχειρηματίες) συνέβαλαν ώστε:

- να ολοκληρωθεί η δράση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕ) με τη μορφή επενδύσεων υπέρ των ΜΜΕ,
- να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤΑΕ) ⁽⁶⁾, το οποίο σήμερα ιδίως ενισχύει σημαντικά τη βιοτεχνία και τις ΜΜΕ,
- να εκπονηθεί η νομοθεσία σχετικά με τους όρους πληρωμής,
- να μπορέσει το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου να στηρίξει και να τυνώσει την απασχόληση στην Ευρώπη, μέσω, μεταξύ άλλων, πιστωτικών παρεμβάσεων προς τις μικρές κυρίως επιχειρήσεις ⁽⁷⁾,
- να μπορέσει η Επιτροπή να ξεκινήσει, με την άμεση συμμετοχή της ΕΤΕ και του ΕΤΑΕ το πρόγραμμα «Πρωτοβουλίες υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης (1998-2000)», που βασίζεται στις «δράσεις» που αποφασίστηκαν στο Λουξεμβούργο,

⁽¹⁾ JEREMIE:μία κοινή πρωτοβουλία της ΓΔ REGIO-ΕΤΕ — καλύτερη πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις για την ανάπτυξη των ΜΜΕ και των πολύ μικρών επιχειρήσεων στις περιφέρειες (έγγρ. 2 της 21.11.2005), που παρουσιάστηκε με την ευκαιρία της διάσκεψης «Η χρηματοδότηση της ανάπτυξης και της συνοχής στη Διευρυμένη Ευρώπη» που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλες στις 24.11.2005.

⁽²⁾ 1982: Ευρωπαϊκό έτος της βιοτεχνίας και της μικρής επιχείρησης.

⁽³⁾ Στη βάση των προβληματικών που εμφανίστηκαν το 1982, η Επιτροπή συγκρότησε μία Task force, υπό την καθοδήγηση της επιτρόπου Cresson, για τον προσανατολισμό των ευρωπαϊκών πολιτικών προς τις απαιτήσεις των ΜΜΕ. Κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '80 η Task force μετασχηματίστηκε σε ΓΔ XXIII.

⁽⁴⁾ Σήμερα: Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας.

⁽⁵⁾ Στην Αβινιόν το 1990, στο Βερολίνο το 1994 και στο Μιλάνο το 1997.

⁽⁶⁾ Πρβ. υποσημείωση 28.

⁽⁷⁾ Στις 20 και 21 Νοεμβρίου 1997, το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, με ένα μόνο σημείο στην ημερήσια διάταξη — δηλαδή την απασχόληση — επικύρωσε, μεταξύ άλλων, τρεις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες προκειμένου να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να διατηρηθούν ανταγωνιστικές στις αγορές, και ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις που θα επιτρέψουν στους επιχειρηματίες να ενισχύσουν και να αυξήσουν την απασχόληση. Οι τρεις αυτές πρωτοβουλίες ήταν: EMT-εκκίνηση, JEV (Ευρωπαϊκή κοινή επιχείρηση) και ΜΜΕ-εγγυήσεις.

- να εκπονηθούν, με ιδιαίτερη προσοχή στην χορήγηση πιστώσεων, τα πολυετή προγράμματα υπέρ της επιχείρησης και του επιχειρηματικού πνεύματος, ιδιαίτερα για τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Το τέταρτο από αυτά τα προγράμματα (2001-2005), που έχει παραταθεί έως το τέλος του 2006, υιοθετήθηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2000,
- να τεθούν οι βάσεις για τη θέσπιση προγράμματος πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (ΠΑΚ- CIP: Competitiveness Innovation Program) ⁽⁸⁾, για τις ΜΜΕ, με συγκεκριμένους στόχους,
- να καταδειχθεί στις ΜΜΕ η ανάγκη να δικτυωθούν μεταξύ τους προκειμένου να επιτύχουν: οικονομίες κλίμακας, μεγαλύτερη ικανότητα διείσδυσης στην αγορά και τέλος την απαραίτητη κρίσιμη μάζα τόσο για τις διαδικασίες καινοτομίας όσο και για την απόκτηση μεγαλύτερης δύναμης έναντι των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Όσον αφορά τη μέχρι σήμερα δικτύωση απομένουν πολλά να γίνουν ακόμη.

1.2.1 Με βάση τις ανωτέρω εμπειρίες, και ενόψει της νέας περιόδου προγραμματισμού 2007-2013 και των στόχων της Λισσαβώνας, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να δοθούν περισσότερες πληροφορίες για τα νέα προγράμματα, και κυρίως για εκείνα που αφορούν τις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις, με τη βοήθεια συναντήσεων που θα οργανωθούν στα κράτη μέλη με τους εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών.

1.2.2 Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες και τις προγραμματισμένες παρεμβάσεις κατά την τελευταία εικοσαετία, σε πολλές περιφέρειες της Ευρώπης των 25, και κυρίως στις πλέον μειονεκτικές, λείπει ένα σχέδιο ικανό να συντονίζει και να ολοκληρώνει τα πολυάριθμα μέσα που υπάρχουν σήμερα και αφορούν την πίστωση.

1.2.2.1 Σχεδόν τέσσερα εκατομμύρια επιχειρήσεις, δηλαδή το 20 % των υφιστάμενων επιχειρήσεων, θεωρεί ότι η πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για την ανάπτυξή τους ⁽⁹⁾.

1.2.2.2 Μόνο λίγες δεκάδες χιλιάδες επιχειρήσεων μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν τα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα ⁽¹⁰⁾. Υπάρχει συνεπώς μία μεγάλη διαφορά μεταξύ του τρόπου παρουσίασης του προβλήματος και των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί. Πρέπει συνεπώς να μελετηθούν συγκεκριμένες δυνατότητες παρέμβασης με συστήματα ικανά να συμβάλουν στη μεγαλύτερη συμμετοχή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και στον πολλαπλασιασμό των αποτελεσμάτων.

1.2.2.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι πρέπει να αυξηθούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της ενημέρωσης όσον αφορά τις δυνατότητες πίστωσης που παρέχονται από την Επιτροπή, την ΕΤΕ, το ΕΤΑΕ, την ΒΕΡΣ και από τις εθνικές και περιφερειακές διοικήσεις. Πράγματι, πολύ συχνά οι πολύ μικρές και οι μικρές επιχειρήσεις αποκλείονται, και μάλιστα με δική τους υπαιτιότητα, από τις διόδους ενημέρωσης.

⁽⁸⁾ Cfr. COM(2005) 121 def..

⁽⁹⁾ Έγγραφο διαβούλευσης για το κοινοτικό πρόγραμμα υπέρ του επιχειρηματικού πνεύματος και της ανταγωνιστικότητας, 2006/2010 ΓΔ Επιχειρήσεις, 2004, σημείο 46. http://europa.eu.int/yourvoice/consultations/index_en.htm#open.

⁽¹⁰⁾ Ibidem, σημείο 118.

1.3 Η πρωτοβουλία JEREMIE θα μπορούσε συνεπώς να προταθεί ως ένα ευφύες μέσο συντονισμού και ορθολογισμού των υφιστάμενων δυνατοτήτων.

1.3.1 Η πρωτοβουλία JEREMIE εντάσσεται στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών της στρατηγικής της Κοινότητας για μία πολιτική συνοχής που να στηρίζει την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η θέση της ΕΟΚΕ μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

- είναι απαραίτητο να στηριχθούν τα μέσα που διαφέρουν από τις επιδοτήσεις όπως είναι τα δάνεια, οι εγγυήσεις δευτερευόντων χρεών, τα μετατρέψιμα μέσα (κεφάλαια ενδιάμεσης χρηματοδότησης) και το κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου (για παράδειγμα το κεφάλαιο εκκίνησης),
- οι επιδοτήσεις πρέπει να χρησιμεύουν για τη δημιουργία και τη διατήρηση των δομών που απαιτούνται για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις χρηματοδοτήσεις (γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας, φυτώρια, δίκτυα τοπικών ιδιωτών επενδυτών, προγράμματα προετοιμασίας για επενδύσεις, κλπ),
- πρέπει εξάλλου να υποστηριχθούν οι μηχανισμοί εγγυήσεων και αμοιβαίων εγγυήσεων προκειμένου οι ΜΜΕ να μπορούν να ωφελούνται ευκολότερα από μικροπιστώσεις. Η ΕΤΕ και το ΕΤΑΕ ⁽¹¹⁾ θα μπορούσαν να δώσουν χρήσιμες συμβουλές για το θέμα αυτό,
- είναι βασικό να προστεθούν και ειδικές κατηγορίες όπως οι νέοι επιχειρηματίες, οι γυναίκες επιχειρηματίες ή άτομα που ανήκουν σε μειονεκτικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών μειονοτήτων,
- είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπάρχει στενή συνεργασία με το ΕΤΑΕ, το οποίο με την πάροδο του χρόνου έχει αποκτήσει σημαντική εμπειρία προκειμένου να μπορεί να στηρίζει δεόντως τις ΜΜΕ, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα την ευρωπαϊκή αγορά κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου,
- είναι σκόπιμο να υποστηριχθεί και να αυξηθεί η τιτλοποίηση ⁽¹²⁾, προκειμένου να αυξηθεί η πιστωτική ικανότητα των πιστωτικών κοινοπραξιών.

1.3.2 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία που έχει να υποστηρίξει η Επιτροπή την πρωτοβουλία, όχι μόνον προς το εξωτερικό, αλλά και μέσω εσωτερικού συντονισμού των υπηρεσιών που διαχειρίζονται τις παρεμβάσεις υπέρ της πολύ μικρής, της μικρής και της μεσαίας επιχείρησης, με τη δημιουργία ενός «Εστιακού σημείου JEREMIE» νοούμενου ως μονάδας συντονισμού και ενημέρωσης των διαφόρων δράσεων με στόχο τη βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων τους.

1.3.3 Κατά την ΕΟΚΕ θα ήταν σκόπιμο να υποβάλει η Επιτροπή κάθε δύο έτη έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή των Περιφερειών και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, σχετικά με την πορεία του προγράμματος και την αποτελεσματικότητά του, ώστε η σημαντική αυτή η εμπειρία να μπορέσει να επεκταθεί και σε άλλους τομείς.

⁽¹¹⁾ Πρβ. επίσης υποσημείωση 29.

⁽¹²⁾ Η τιτλοποίηση επιτρέπει την παραχώρηση σε τρίτους, μέρους του κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου, αυξάνοντας κατά συνέπεια τη δυνατότητα χορήγησης δανείων στις ΜΜΕ. Πρβ. επίσης υποσημείωση 56.

1.3.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά, τέλος, να διασφαλιστεί η πλήρης τήρηση των αρχών της οικονομίας, της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας στις διαδικασίες διαγωνισμών και επιλογής, στη διαχείριση των περιφερειακών κεφαλαίων συμμετοχής (*Holding funds*), καθώς και στη διαπίστευση των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών που έχουν αναλάβει τη διαχείριση των σχεδίων: θα πρέπει κυρίως να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή των σχετικών κοινοτικών κανόνων, ακόμη και στην περίπτωση των αποκλειστικών δικαιωμάτων, και η δυνατότητα επιβολής κυρώσεων και ανάκλησης των μη αποτελεσματικών *Holding funds* καθώς και αναθεώρησης των καταλόγων των ενδιάμεσων διαπιστευμένων χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

2. Αιτιολογική έκθεση

2.1 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει τον ρόλο, όχι μόνο οικονομικό αλλά και κοινωνικό, που διαδραματίζουν οι μικρότερες επιχειρήσεις στα αντίστοιχα κράτη μέλη, και έχει διευκρινίσει τον ρόλο αυτό σε διάφορες γνωμοδοτήσεις μεταξύ των οποίων οι γνωμοδοτήσεις του 1992 ⁽¹³⁾, του 1997 ⁽¹⁴⁾, του 2001 ⁽¹⁵⁾, του 2003 ⁽¹⁶⁾, καθώς και στις γνωμοδοτήσεις της για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη της μικρής επιχείρησης ⁽¹⁷⁾.

2.1.1 Οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην ευρωπαϊκή οικονομία. Ανέρχονται σε περίπου 25 εκατομμύρια, αντιπροσωπεύουν το 99 % όλων των επιχειρήσεων και δίδουν εργασία σε περίπου 95 εκατομμύρια άτομα, διασφαλίζοντας το 55 % του συνόλου των θέσεων εργασίας σε ό,τι αφορά τον ιδιωτικό τομέα ⁽¹⁸⁾.

2.1.2 Από τους αριθμούς αυτούς καταδεικνύεται η σημασία και ο ρόλος των ΜΜΕ στη στρατηγική της Δισσαβώνας και η ανάγκη εδραίωσης ισχυρής συνεργασίας με τους εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων, ώστε να καταστεί δυνατή η εμφάνιση νέων μορφών συνεργασίας ⁽¹⁹⁾, με στόχο την υλοποίηση των κοινωνικών και οικονομικών αξιών που καθιστούν την Ευρώπη μία κοινωνική οικονομία της αγοράς ⁽²⁰⁾.

2.1.3 Τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη σύστασή τους και την ανάπτυξή τους οι πολύ μικρές και οι μικρές επιχειρήσεις, είναι κατά σειρά σπουδαιότητας, τα εξής:

- χρηματοοικονομικές και πιστωτικές πτυχές,
- χρονοβόρα και δαπανηρή γραφειοκρατία,
- πτυχές που συνδέονται με την αγορά εργασίας (ορισμός των επαγγελματικών δεξιοτήτων και ενίσχυση της επαγγελματικής κατάρτισης που απαιτείται για την ικανότητα προσαρμογής του εργατικού δυναμικού και για τη διεύρυνση των δυνατοτήτων ανάπτυξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων και των ευκαιριών απασχόλησης).

2.1.4 Κατά συνέπεια, η πρόσβαση στις πιστώσεις, ο πρώτος όρος για τη σύσταση μιας επιχείρησης αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την ανάπτυξη και την αύξηση των πολύ μικρών ή των

μικρών επιχειρήσεων, για τις οποίες οι περιορισμοί του πιστωτικού συστήματος είναι μεγαλύτεροι και εμφανέστεροι σε σχέση με ό,τι συμβαίνει για τις μεγάλες επιχειρήσεις.

2.1.5 Μόνον η άμεση επαφή με την επιχείρηση και τα προβλήματα της και η γνώση από πλευράς της επιχείρησης των δυνατοτήτων που παρέχει το πιστωτικό σύστημα, και κυρίως των δυνατοτήτων που διαδίδονται στον χώρο όπου αυτή λειτουργεί, μπορεί να προβάλει τις θετικές πλευρές της πίστωσης, ούτως ώστε να αποφευχθεί η ακαμψία των πηγών χρηματοδότησης, με επακόλουθη αύξηση του βαθμού κινδύνου, ακόμη και σε σχέση με την εξέλιξη των συμφωνιών της Βασιλείας. Κατά συνέπεια η επιχείρηση θα πρέπει να προσδιορίσει το δικό της σημείο χρηματοοικονομικής ισορροπίας και τα αναγκαία μέσα.

2.1.6 Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η αυτοχρηματοδότηση, αν και σπανίως η επιχείρηση μικρών διαστάσεων μπορεί να πραγματοποιήσει το δικό της επενδυτικό σχέδιο με το μέσο αυτό. Στο 90 % των περιπτώσεων είναι απαραίτητο:

- να διευκολυνθεί η επιλογή του τύπου των κεφαλαίων, με μία δράση ενημέρωσης/ διαβούλευσης για τις πιθανές εναλλακτικές λύσεις (κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, δανειακά κεφάλαια, κεφάλαια ενδιάμεσης χρηματοδότησης (*mezzanine finance*),
- να προσδιοριστούν τα μέσα και οι χρηματοδοτικοί δίαυλοι που πρέπει να ενεργοποιηθούν.

2.1.7 Από όλα αυτά τα μέσα, το κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου αντιμετωπίζεται με καχυποψία από την μικρή επιχείρηση. Όταν γίνεται λόγος για κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου σε σχέση με τις πολύ μικρές ⁽²¹⁾ και τις μικρές επιχειρήσεις ⁽²²⁾ (το 90 % των οποίων αποτελείται από ατομικές επιχειρήσεις ή από προσωπικές εταιρείες) στην πραγματικότητα πρόκειται μόνο για το 5 ή 6 % αυτού του τεράστιου πεδίου. Για να μην παραμείνει συνεπώς η χρήση του μέσου αυτού υπολειμματική, πρέπει να προωθηθούν νέες μορφές κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου που να μπορούν να παρέμβουν ακόμη και στην περίπτωση των προσωπικών εταιρειών.

2.1.8 Οι προτεραιότητες που έχουν καθοριστεί για να ξεπεραστεί αυτό το χάσμα μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- διασφάλιση καλύτερου ποιοτικού επιπέδου των υπηρεσιών που παρέχει το πιστωτικό σύστημα,
- προώθηση μεγαλύτερης συμμετοχής των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στη ζωή της επιχείρησης, με την μορφή παροχής συμβουλών, ούτως ώστε να ευνοείται περισσότερο η διαφάνεια και η δημοσίευση των ισολογισμών. Τη βοήθεια χρειάζονται κυρίως οι μικρές επιχειρήσεις, είτε για λόγους μετατροπής τους σε εταιρεία κεφαλαίων ή λόγω της πορείας τους για χρήση επιχειρηματικού κεφαλαίου, είτε, όσον αφορά μερικές εξ αυτών, για λόγους εισόδου στο χρηματιστήριο ⁽²³⁾,

⁽¹³⁾ «Βιοτεχνία και ΜΜΕ στην Ευρώπη», ΕΕ C 332 της 16.12.1992.

⁽¹⁴⁾ «Η βιοτεχνία και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις», ΕΕ C 156 της 26.5.1997.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 221 της 07.8.2001.

⁽¹⁶⁾ «Ο ρόλος των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων στην οικονομική ζωή και στον ευρωπαϊκό παραγωγικό ιστό», ΕΕ C 220 της 16.9.2003.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 48 της 21.2.2002.

⁽¹⁸⁾ Παρατηρητήριο των ευρωπαϊκών ΜΜΕ, 2003/7, UE-2 5.

⁽¹⁹⁾ Για παράδειγμα: η εμπειρία των διμερών αρχών που είναι διαδεδομένες στην Ιταλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

⁽²⁰⁾ Βλ. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εταιρική σχέση για τη λειτουργία των Διαρθρωτικών Ταμείων», ΕΕ C 10 της 14.01.2004, σελ. 21.

⁽²¹⁾ 23 εκατομμύρια στην ΕΕ των 25, Παρατηρητήριο ΜΜΕ 2005.

⁽²²⁾ 1,8 εκατομμύρια, Παρατηρητήριο ΜΜΕ 2005.

⁽²³⁾ Στην Ιταλία το τμήμα των ΜΜΕ αποκαλείται STAR.

- μείωση των εγγυήσεων σε περιουσιακά στοιχεία που απαιτούνται για την παροχή δανείου. Τούτο σημαίνει μεγαλύτερη προώθηση των μέσων που παρέχει η χρηματοοικονομική τεχνική. Μεταξύ αυτών, μπορεί να αναφερθεί, ως καλύτερη πρακτική, το πρότυπο των πιστωτικών κοινοπραξιών, που υπάρχουν σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Αν και υπάγονται στην επίτευξη τραπεζικού δανείου, οι μηχανισμοί αυτοί πρέπει να ενθαρρυνθούν και να υποστηριχθούν, και για τον σκοπό αυτό η πρωτοβουλία JEREMIE μπορεί να συμβάλει τα μάλα,
- καλύτερη ευθυγράμμιση του κόστους του χρήματος με τα πρότυπα που εφαρμόζονται στις μεγάλες επιχειρήσεις ⁽²⁴⁾.

2.1.9 Οι αναλύσεις και οι αξιολογήσεις των αναγκών και των δυνατοτήτων, που θα εξεταστούν κατά την προκαταρκτική φάση του JEREMIE, θα πρέπει να εφαρμοστούν στις επιμέρους περιφέρειες της Ενώσεως με την πραγματική συμμετοχή των ενδιαφερομένων οικονομικών και κοινωνικών μερών, στα πλαίσια μιας αποτελεσματικής και υπεύθυνης εταιρικής σχέσεως.

2.2 Η περιφερειακή διάσταση

2.2.1 Το πρόβλημα της πρόσβασης στις πιστώσεις, όπως αποδείχτηκε προηγουμένως, εμφανίζεται με διαφορετική ένταση, ανάλογα με το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης και της αγοράς. Οι περιοχές της σύγκλισης ⁽²⁵⁾, που είναι αυτές που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη από πιστωτικά μέσα για να αυξήσουν την απασχόληση μέσω της επιχειρηματικότητας, είναι αντιθέτως οι περιοχές όπου η πρόσβαση στις πιστώσεις παρουσιάζει τις μεγαλύτερες δυσκολίες και τα επιτόκια είναι υψηλότερα σε σχέση με αυτά που εφαρμόζονται στις αναπτυγμένες περιοχές ⁽²⁶⁾.

2.2.2 Τα κεφάλαια της ΕΤΕ, που χορηγούνται εκ περιτροπής ⁽²⁷⁾ στα πιστωτικά ιδρύματα για να κατανεμηθούν και διανεμηθούν στις ΜΜΕ με κυμαινόμενα και σχετικά χαμηλά επιτόκια ⁽²⁸⁾, χρησιμοποιούνται κυρίως από τράπεζες που λειτουργούν σε αναπτυγμένες περιοχές, όπου ο τραπεζικός ανταγωνισμός είναι μεγαλύτερος και η χορήγηση ενός δανείου της ΕΤΕ χρησιμεύει στο να διατηρηθεί και να παραμείνει πιστή η πελατεία.

2.2.3 Εφόσον στις μειονεκτικές περιοχές οι τράπεζες, και κυρίως οι τράπεζες συνεταιριστικής πίστης ή «λαϊκές», είναι λίγες, δεν υπάρχει μεγάλος τραπεζικός ανταγωνισμός ούτε η νοοτροπία να δίδεται προσοχή στους «μικρούς»: συνεπώς σπανίως στις περιοχές αυτές γίνεται προσφυγή στα αξιόλογα μέσα που παρέχει η ΕΤΕ.

⁽²⁴⁾ Αποφεύγεται η προσφυγή στη διασυννοική πώληση εξ αποστάσεως (cross selling).

⁽²⁵⁾ Στην ΕΕ των 25 υπάρχουν 254 περιοχές επιπέδου NUTS II. Από αυτές, σχεδόν 100 της σύγκλισης, έχουν εισόδημα κατώτερο από το 75 % του μέσου κοινοτικού όρου.

⁽²⁶⁾ Στις μειονεκτικές περιοχές, τα επιτόκια είναι κατά μέσο όρο τρεις μονάδες υψηλότερα από τα επιτόκια που εφαρμόζονται στις αναπτυγμένες περιοχές (Πηγή: Artigiancassa, Italia).

⁽²⁷⁾ Πρόκειται γενικά για ένα πόσο 30 ή 50 εκατομμυρίων ευρώ, ανανεώσιμων.

⁽²⁸⁾ Γενικά, μία μονάδα πάνω από το Euribor (διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού σε ευρώ) για 6 μήνες.

2.2.4 Στην ουσία, εάν δεν καταβληθούν προσπάθειες για αναστροφή της τάσης, ακόμη και μέσω της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης των μέσων με τα οποία η πρωτοβουλία JEREMIE μπορεί να συμπληρώσει τα παραδοσιακά μέσα της ΕΤΕ και του ΕΤΑΕ ⁽²⁹⁾, οι φτωχότερες περιοχές είναι καταδικασμένες να συνεχίσουν να υποφέρουν για καιρό ακόμη από τη φτώχεια τους.

2.2.5 Για την υποστήριξη των πιστώσεων, κυρίως στις περιοχές της σύγκλισης, με την πρωτοβουλία JEREMIE θα μπορούσε να οργανωθεί μία θυρίδα στο ΕΤΑΕ, με καθήκον την υποστήριξη μέσω των εγγυοδοτικών μέσων, των εγγυήσεων επί των πιστώσεων που παρέχουν οι τράπεζες, με τη μεσολάβηση πιστωτικών κοινοπραξιών ή άλλων ενεργών οργανισμών κυρίως στις πιο μειονεκτικές περιοχές.

2.3 Η κοινωνική διάσταση της πίστωσης και η χρηματοοικονομική τεχνική

2.3.1 Το πρόβλημα της πρόσβασης σε πιστώσεις των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων καθιστά σαφείς ορισμένες αποτυχίες της αγοράς:

- τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποβάλλουν τη διαχείρισή τους στα αντίστοιχα διοικητικά συμβούλια: αυτά, συχνά διατάζουν να χορηγήσουν δάνεια σε μικρές και άγνωστες επιχειρήσεις και με ανύπαρκτους προϋπολογισμούς ή πολύ πρόχειρα προετοιμασμένους, και κατά συνέπεια με πιθανό κίνδυνο αφερεγγυότητας,
- πολύ συχνά οι υπάλληλοι των τραπεζών δεν είναι εξοικειωμένοι με τον «κίνδυνο της επιχείρησης» και κατά την πράξη χορήγησης του δανείου νιώθουν εξασφαλισμένοι από την παρουσία εμπράγματων εγγυήσεων (ακίνητα αγαθά ή εγγυοδοτικές ασφάλειες που παρέχουν συγγενείς ή τρίτοι). Οι εγγυοδοτικές ασφάλειες αποτελούν τον πλέον συχνό, ίσως μάλιστα υπερβολικά, τρόπο κυρίως στην περίπτωση δανείων που χορηγούνται σε γυναίκες επιχειρηματίες ή νέους,
- Ο κατακερματισμός του συνολικού όγκου των πιστώσεων μεταξύ μεγάλου αριθμού μικρών επιχειρηματιών κοστίζει στις τράπεζες, όσον αφορά το κατάλληλο προσωπικό και τη γραφειοκρατική οργάνωση, πολύ περισσότερο από τη διαχείριση ορισμένων πιστώσεων, σημαντικά μεγαλύτερου ποσού, που χορηγούνται σε περιορισμένο αριθμό μεγάλων επιχειρηματιών, που είναι γνωστοί και έχουν στην κατοχή τους σημαντική ακίνητη περιουσία,
- Ο ανταγωνισμός μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, που συμβάλλει στον προσδιορισμό καλύτερων προσφορών στην αγορά, είναι έντονος στις πλούσιες περιοχές αλλά αδύναμος στις περιοχές της σύγκλισης, δηλαδή εκεί όπου θα χρειαζόταν μεγαλύτερη προσφορά και πιο χαμηλά επιτόκια, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των τοπικών επιχειρηματιών που συχνά είναι μικροί και αδύναμοι.

⁽²⁹⁾ Το ΕΤΑΕ, Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, συστάθηκε το 1994 με δύο στόχους: 1) Υποστήριξη των Ευρωπαϊκών Δικτύων· 2) Διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε πιστώσεις. Οι μέτοχοι του ΕΤΑΕ είναι: Η ΕΤΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και πολλές ευρωπαϊκές τράπεζες. Ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια η δράση του ΕΤΑΕ χαρακτηρίζεται από την υποστήριξη της πολύ μικρής και της μικρής επιχείρησης (πρβλ., μεταξύ άλλων το Πρόγραμμα ΜΜΕ Εγγυήσεις, που δημιουργήθηκε μαζί με την ΕΚΕ και τον ΕΜΤ εκκίνησης, από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου το 1997).

2.3.2 Πρόκειται συνεπώς, για την αντιμετώπιση των αποτυχιών της αγοράς, μέσω παρεμβάσεων:

- συμβατών με τις κρατικές ενισχύσεις,
- ικανών να χρησιμοποιηθούν με την χρηματοοικονομική τεχνική, μέσω των κεφαλαίων που προβλέπονται από τα πολυετή προγράμματα που διαχειρίζεται το ΕΤΑΕ, ⁽³⁰⁾
- ήδη ενσωματωμένων στο ΠΑΚ,
- προβλεπόμενων από τα διαρθρωτικά ταμεία,
- που συντονίζονται όλες μέσω της πρωτοβουλίας JEREMIE.

2.3.3 Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2005 δρομολογήθηκε εκ νέου η στρατηγική της Λισσαβώνας και οι κυβερνήσεις και οι οικονομικοί και κοινωνικοί κύκλοι καλούνται να αναλάβουν δράση πάνω σε τρεις πρωταρχικούς άξονες:

- να αποβεί η γνώση και η καινοτομία η κινητήρια δύναμη της βιώσιμης ανάπτυξης·
- να καταστεί η Ε.Ε. ελκυστικός χώρος για επενδύσεις και εργασία·
- να αυξηθεί η απασχόληση και το επιχειρηματικό πνεύμα με σκοπό την αύξηση της συνοχής.

2.3.4 Οι δαπάνες στις οποίες εκτίθενται τα κράτη μέλη για να στηρίξουν την απασχόληση και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας είναι μερικές φορές σημαντικές αλλά δικαιολογούνται από τα κοινωνικά αποτελέσματα ⁽³¹⁾. Στην περίπτωση ενός γενικευμένου δανείου ύψους 20.000 ευρώ στις μισές από τις υφιστάμενες ΜΜΕ στην ΕΕ των 25, συνεπώς σε περίπου 12 εκατομμύρια επιχειρήσεις, η προβλεπόμενη απώλεια λόγω αφερεγγυότητας ⁽³²⁾ δεν θα υπερβαίνει τα 6,5 δις ευρώ, δηλαδή το 0,07 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ των 25· η γενικευμένη χορήγηση του δανείου θα μπορούσε ωστόσο να επιτρέψει στις περισσότερες επιχειρήσεις να εδραιώσουν τη θέση τους και να καινοτομήσουν σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες και τα προϊόντα.

2.3.5 Εάν η χορήγηση του δανείου πραγματοποιηθεί με τη μεσολάβηση μιας πιστωτικής κοινοπραξίας, ικανής να επωμιστεί το 50 % των ανεξόφλητων χρεών, η απώλεια θα μοιραστεί στη μέση (50 % για τον καθένα) μεταξύ της κοινοπραξίας και της τράπεζας.

2.3.6 Η νοοτροπία που αποδίδει στην πίστωση κοινωνική λειτουργία συμβάλλει στην επεξεργασία των απαραίτητων μέσων της χρηματοοικονομικής τεχνικής με τη συμμετοχή κεφαλαίων του δημοσίου, των ευρωπαϊκών ταμείων καθώς και των ταμείων αλληλεγγύης που καταβάλλονται στις κοινοπραξίες πιστωτικών ιδρυμάτων από τους ίδιους τους επιχειρηματίες ή κατά την εγγραφή τους στην κοινοπραξία ή ακόμη με τη μορφή ποσοστού που καταβάλλεται επί των τραπεζικών τόκων ⁽³³⁾.

⁽³⁰⁾ Σήμερα το ΕΤΑΕ διαχειρίζεται τρία σχέδια: 1) Αρχική ενίσχυση της φάσης εκκίνησης των επιχειρήσεων· 2) ΕΜΤ-εκκίνηση (Μηχανισμός για τις τεχνολογικά προηγμένες επιχειρήσεις), συνεισφορές στα κεφάλαια της εταιρείας, επένδυση υβριδικής μορφής· 3) Εγγυήσεις για τις ΜΜΕ (εγγυήσεις δανείων, πολύ μικρά δάνεια, ίδια κεφάλαια, χρεωγραφήσεις).

⁽³¹⁾ Η «Ανάπτυξη της Ιταλίας», δηλαδή η αρχή που εξ ονόματος του Ιταλικού Κράτους, μεριμνά για τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον Νότο της Ιταλίας, έχει υπολογίσει ότι η δημιουργία μιας θέσης εργασίας κοστίζει, κατά μέσο όρο, 40.000 ευρώ.

⁽³²⁾ Η μέση αφερεγγυότητα, σε επίπεδο πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, δεν υπερβαίνει το 3 % των δανείων που έχουν χορηγηθεί.

⁽³³⁾ Γενικά, το 0,50 %

2.4 Η λειτουργία των κοινοπραξιών πιστωτικών ιδρυμάτων, η χρηματοοικονομική τεχνική και η πρωτοβουλία JEREMIE

2.4.1 Η χορήγηση μεγάλου αριθμού μικρών δανείων, όπως απαιτούν οι επιχειρήσεις κατά τη φάση εκκίνησης καθώς και οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις εξαρτάται από:

- τη διαθεσιμότητα κεφαλαίων, σε χαμηλή τιμή, στην αγορά κεφαλαίων,
- την οργάνωση του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που χορηγεί τα δάνεια αυτά ώστε να έχει ευρεία παρουσία στην επικράτεια, με γραφεία κοντά στις επιχειρήσεις,
- τη νοοτροπία που επιτρέπει στους υπαλλήλους της τράπεζας να ικανοποιούν τις απαιτήσεις του «μικρού»,
- τη δυνατότητα επιμερισμού των κινδύνων με άλλους εταίρους (χρηματοοικονομική τεχνική)
- την ικανότητα συγκράτησης των δαπανών διαχείρισης, για να μειωθούν τα επιτόκια που πρέπει να εφαρμοστούν στα χορηγούμενα δάνεια.

2.4.2 Ορισμένες απαντήσεις στα ανωτέρω προβλήματα υπάρχουν ήδη σε υφιστάμενα μέσα, τα οποία όμως θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν καλύτερα και εκτενέστερα:

- τα κεφάλαια της ΕΤΕ, εκεί όπου έχουν χρησιμοποιηθεί, αποτέλεσαν πολύτιμο εργαλείο για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των πολύ μικρών και των μικρών επιχειρήσεων σε πιστώσεις. Οι τράπεζες που ζήτησαν να καταστούν «Διαχειριστές ΕΤΕ» έλαβαν δάνεια, εκ περιτροπής, με ευνοϊκό επιτόκιο ⁽³⁴⁾. Το μειωμένο περιθώριο κίνησης που παρέχεται στις τράπεζες (115 business points) συνέβαλε ώστε μόνον οι τράπεζες που λειτουργούν σε πλούσιες περιοχές, όπου υπάρχει έντονος ανταγωνισμός, να έχουν χρησιμοποιήσει αυτή τη μορφή χρηματοδότησης που είναι χρήσιμη για τις επιχειρήσεις, αλλά όχι ιδιαίτερα επικερδής για τις τράπεζες. Στις περιοχές σύγκλισης δεν συνέβη κάτι τέτοιο και επιβεβαιώνεται η αρχή ότι οι φτωχές ζώνες έχουν λιγότερες ευκαιρίες ανάπτυξης σε σχέση με τις πλούσιες,
- η διάδοση του συστήματος των τραπεζών συνεταιριστικής πίστης είναι πιο έντονη στις περιοχές με μεγάλη οικονομική ανάπτυξη. Ακόμη και αυτό το στοιχείο αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για την πρόσβαση σε πιστώσεις στις περιοχές που έχουν καθυστέρηση στην ανάπτυξη. Η πρωτοβουλία JEREMIE θα μπορούσε να ευνοήσει τη δημιουργία, την υποστήριξη και τη διάδοση των μορφών πίστωσης που χρησιμοποιούν μέσα της χρηματοοικονομικής τεχνικής με τη συμμετοχή των επαγγελματικών οργανώσεων, στις περιοχές όπου οι διαδικασίες κατάρτισης και το πιστωτικό σύστημα αποτελούν τη βάση της ανάπτυξης,

⁽³⁴⁾ Κατά μέσο όρο 15 business points λιγότερο, σε σχέση με το Euribor για 6 μήνες, με την υποχρέωση να χορηγούν το δάνειο σε επιχειρήσεις με μέσο επιτόκιο όχι παραπάνω από 100 business points (ένα σημείο) πάνω από το Euribor για 6 μήνες.

- για να αναπτυχθεί η νοοτροπία απόδοσης προσοχής στους «μικρούς» είναι πολύ σημαντικό να υποστηριχθούν οι προσπάθειες των επαγγελματικών οργανώσεων, ιδίως όσων συμμετέχουν στον κοινωνικό διάλογο, διότι συμβάλλουν στην ανάπτυξη θετικών εμπειριών, ήδη δοκιμασμένων σε πλούσιες περιοχές, στις πλέον μειονεκτικές περιοχές. Ακόμη και σε μια δράση τέτοιου τύπου η πρωτοβουλία JEREMIE θα μπορούσε να προταθεί ως ενεργός εταίρος,
- οι κοινοπραξίες πιστωτικών ιδρυμάτων, στις χώρες όπου υπάρχουν, αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο, τόσο για την εφαρμογή της χρηματοοικονομικής τεχνικής όσο και για τη διάδοση του πνεύματος της κοινωνικής λειτουργίας της πίστωσης, η οποία συμβάλλει ώστε ολόκληρη η Ευρώπη να καταστεί μια κοινωνική οικονομία της αγοράς, όπου το κορυφαίο στοιχείο αποτελεί η απασχόληση⁽³⁵⁾. Εάν η πρωτοβουλία JEREMIE μπορέσει να εκλογικεύσει και να αυξήσει τις προσπάθειες που καταβάλει η ΕΕ μέσω των δράσεων της ΕΤΕ και του ΕΤΑΕ, θα καταφέρει να διασώσει πολλές από τις επιχειρήσεις που σήμερα συγκαταλέγονται στον κατάλογο αυτών που κάθε χρόνο είναι αναγκασμένες να σταματήσουν τη δραστηριότητά τους (20 %),
- η αξιολόγηση των κινδύνων που πραγματοποιείται από τις κοινοπραξίες πιστωτικών ιδρυμάτων και η επακόλουθη ανάλυση του 50 % των ανεξόφλητων χρεών σε σχέση με τις πιστώσεις που έχουν χορηγηθεί μειώνει δραστικά τις υποχρεώσεις που επιβαρύνουν τις τράπεζες, μειώνει τον κίνδυνο και συγκρατεί το χρεωστικό επιτόκιο⁽³⁶⁾.

2.5 Η λειτουργία του πολλαπλασιαστή στη διαχείριση της πίστωσης και η λειτουργία της πρωτοβουλίας JEREMIE

2.5.1 Ο πολλαπλασιαστής έχει καταστεί, ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια, ένα μέσο που αναλύεται και χρησιμοποιείται τόσο από τις κοινοπραξίες πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και από τις τράπεζες για να διευρύνει τη δυνατότητα πίστωσης⁽³⁷⁾. Η συστηματική ανάλυση της κατάστασης, κυρίως στις περιοχές της σύγκλισης, καθιστά δυνατή την προσαρμογή του πολλαπλασιαστή στην τοπική κατάσταση. Το ποσοστό των αφερεγγυοτήτων αυξάνεται, όπως είναι εμφανές, στις πλέον μειονεκτικές περιοχές, όπου φτάνει το 10 %· ενώ στις πλουσιότερες περιοχές, πάντα σε επίπεδο πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, παραμένει γύρω στο 2,5 %.

2.5.2 Ιδιαίτερα στις περιοχές της σύγκλισης, η πρωτοβουλία JEREMIE μπορεί να αναπτύξει τις δυνατότητές της παρέχοντας στις κοινοπραξίες πιστωτικών ιδρυμάτων εγγυοδοτικές ασφάλειες και ευνοώντας τις διαδικασίες τιτλοποίησης, ούτως ώστε να αυξηθούν οι δυνατότητες πίστωσης και να αντισταθμιστεί η αδυναμία του πολλαπλασιαστή.

⁽³⁵⁾ Οι μελέτες που πραγματοποίησε το παρατηρητήριο για τις επιχειρήσεις δείχνουν ότι το ποσοστό θνησιμότητας των επιχειρήσεων είναι γύρω στο 20 % ετησίως και ότι η κυριότερη αιτία του φαινομένου αυτού είναι τα προβλήματα που συνδέονται με την πίστωση (διαχείριση, επέκταση, ανάγκη καινοτομίας).

⁽³⁶⁾ Της τάξεως του 2 %.

⁽³⁷⁾ Ο πολλαπλασιαστής επιτρέπει τη διεύρυνση των δυνατοτήτων χορήγησης δανείων, αναλογικά με το ποσοστό των ανεξόφλητων χρεών που υπολογίζονται σε μια περιοχή και ανάλογα με το ποσοστό εγγυήσεων επί των δανείων. Εάν σε μια περιοχή η ιστορική ανάλυση των ανεξόφλητων πιστώσεων είναι κάτω από το 5 % είναι δυνατό, με ένα κεφάλαιο 1 εκατομμυρίου ευρώ, να χορηγηθούν δάνεια σε περισσότερα άτομα, έως 20 εκατομμύρια ευρώ, διότι το 1 εκατομμύριο ευρώ που υπάρχει επιτρέπει την αντιμετώπιση των αφερεγγυοτήτων: το 5 % των 20 εκατομμυρίων, είναι ένα εκατομμύριο. Σε αυτή την περίπτωση ο πολλαπλασιαστής είναι 20. Εάν η εγγύηση που παρέχεται από την πιστωτική κοινοπραξία αποτελεί το 50 %, επειδή το άλλο 50 % αφορά την τράπεζα, ο πολλαπλασιαστής γίνεται 40, δηλαδή με ένα εκατομμύριο είναι δυνατό να χορηγηθούν δάνεια, μέσω κατάλληλων μερισμών, για 40 εκατομμύρια ευρώ.

2.6 Η πρωτοβουλία JEREMIE και το ΠΑΚ

2.6.1 Το πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία 2007/2013 — (ΠΑΚ)⁽³⁸⁾ — συνενώνει διάφορα κοινοτικά προγράμματα και μέτρα, μεταξύ των οποίων τα ακόλουθα:

- οι δράσεις για την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας⁽³⁹⁾ και το πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα, ιδίως για τις ΜΜΕ⁽⁴⁰⁾,
- το χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον LIFE⁽⁴¹⁾,
- το πολυετές πρόγραμμα για την παρακολούθηση του σχεδίου δράσης e-Europe 2005⁽⁴²⁾,
- το πολυετές κοινοτικό πρόγραμμα για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της χρήσης του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα⁽⁴³⁾,
- οι γενικοί κανόνες για τη χορήγηση κοινοτικής ενίσχυσης στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων⁽⁴⁴⁾,
- οι προσανατολισμοί για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών⁽⁴⁵⁾,
- το πολυετές πρόγραμμα «Ευφυής ενέργεια-Ευρώπη»⁽⁴⁶⁾.

2.6.2 Είναι επίσης σκόπιμο να αναλυθούν τα χρηματοδοτικά μέσα που περιλαμβάνονται στο 4^ο πολυετές πρόγραμμα 2000/2005 (Multi annual programme — MAP), που έχει παραταθεί έως τις 31/12/2006, και διαθέτει 531,5 εκατομμύρια ευρώ⁽⁴⁷⁾, που θα πρέπει να μεταφερθούν στο ΠΑΚ και να ενταχθούν στην στρατηγική της πρωτοβουλίας JEREMIE.

2.6.2.1 Το MAP βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

1^{ος} πυλώνας: πολιτική ανάπτυξης της επιχείρησης·

2^{ος} πυλώνας: δίκτυο των ΕΚΠ (Ευρωπαϊκά Κέντρα Πληροφοριών)·

3^{ος} πυλώνας: χρηματοδοτικά μέσα.

⁽³⁸⁾ COM (2005) 121 της 06.04.05

⁽³⁹⁾ E.E. L. 167 της 06.07.96

⁽⁴⁰⁾ E.E. C. 333 της 29.12.2000, όπως τροποποιήθηκε στην E.E. L. 268 της 16.08.04

⁽⁴¹⁾ E.E. L. 192 της 28.07.2000, όπως τροποποιήθηκε στην E.E. L. 308 της 05.10.04

⁽⁴²⁾ Απόφαση 2256/2003/EK

⁽⁴³⁾ Απόφαση 2001/48/EK

⁽⁴⁴⁾ Κανονισμός 2236/95

⁽⁴⁵⁾ E.E.L. 183 της 11/07/97, όπως τροποποιήθηκε στην E.E. L. 200 del 30/07/02

⁽⁴⁶⁾ E.E. L 176 της 15/07/03

⁽⁴⁷⁾ Πρβ. INT/261 2005, εισηγητής Pezzini

2.6.2.2 Η ανάλυση της λειτουργίας των χρηματοδοτικών μέσων του MAP μας επιτρέπει να προσδιορίσουμε ποια έχουν δώσει τα καλύτερα αποτελέσματα και μπορούν συνεπώς να περιληφθούν στη στρατηγική της πρωτοβουλίας JEREMIE. Τα μέσα αυτά αποτελούν, εδώ και πολύ καιρό, τα κυριότερα κονδύλια για τις δαπάνες του 4ου MAP: το 2003, για παράδειγμα, αποτέλεσαν το 67 % του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος⁽⁴⁸⁾. Η κατανομή των πόρων στο εσωτερικό αυτών των χρηματοδοτικών μέσων έχει ως εξής:

— Στις ΜΜΕ-Εγγυήσεις⁽⁴⁹⁾: 90 % των πόρων⁽⁵⁰⁾.

— στον EMT-Εκκίνηση⁽⁵¹⁾: 10 % των πόρων.

2.6.2.3 Τα μέσα αυτά είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί κατά την περίοδο 1998/2000, στο πρόγραμμα «Πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη και την απασχόληση», από κοινού με τα άλλα όπως:

— Η Δράση «Κεφάλαιο αρχικής ώθησης» (SCA-Seed Capital Action), που συμπεριλαμβάνεται στην πρότυπη ενέργεια CREA-: Κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου για επιχειρήσεις κατά τη φάση εκκίνησης (Amorçage) του MAP 1997/2000.

— ΕΚΕ (Ευρωπαϊκή Κοινή Επιχείρηση), που άρχισε το 1997 και σταμάτησε στις 29/12/2004⁽⁵²⁾.

2.6.2.4 Η Δράση «Κεφάλαιο αρχικής ώθησης» έχει, μέχρι σήμερα αποδώσει πενήχρα αποτελέσματα όπως εξάλλου και η ΕΚΕ (Ευρωπαϊκή Κοινή Επιχείρηση).

2.6.2.5 Έως το τέλος του 2003 είχαν ωφεληθεί από το χρηματοδοτικό μέσο ΜΜΕ-Εγγυήσεις περίπου 178.000⁽⁵³⁾ ΜΜΕ (136.000 με το πρόγραμμα Ανάπτυξη και απασχόληση, 32.000 με το πρόγραμμα Εγγυήσεις επί των πιστώσεων, 10.000 με το πρόγραμμα Μικροπιστώσεις).

2.6.2.6 Κατά την ίδια περίοδο ωφελήθηκαν από το πρόγραμμα EMT-Εκκίνηση, περίπου 240.000⁽⁵⁴⁾ ΜΜΕ.

2.6.3 Συνεπώς η πρωτοβουλία JEREMIE θα μπορούσε να μεταδίδει την εμπειρία αυτών των δύο χρηματοδοτικών μέσων, αξιάνοντας τον αριθμό των δικαιούχων ΜΜΕ, κυρίως στις περιοχές της σύγκλισης.

2.6.4 Πρέπει να υπενθυμιστεί ότι μόνον το 0,81 % των ευρωπαϊκών ΜΜΕ μπόρεσε, τα έτη αυτά, να επωφεληθεί από τις κοινές παρεμβάσεις των: ΓΔ-Επιχειρήσεις· ΓΔ-Οικονομικά και Δημοσιονομικά Θέματα· ΕΤΑΕ.

2.6.5 Είναι ωστόσο σημαντικό η πρωτοβουλία JEREMIE να κινηθεί προς νέες οδούς, εν μέρει στα όσα ήδη προβλέπονται από τα νέα προγράμματα, και ιδιαίτερος σε:

— ΜΜΕ-Εγγυήσεις, μηχανισμός αμοιβαίων εγγυήσεων, για το οποίο έχει ήδη γίνει λόγος σε σχέση με τις κοινοπραξίες πιστωτικών ιδρυμάτων·

— κεφάλαια ενδιάμεσης χρηματοδότησης⁽⁵⁵⁾ στα οποία η πρόσβαση γίνεται μέσω των ΜΜΕ-Εγγυήσεων: αυτά είναι πολύ σημαντικά για τους επιχειρηματίες διότι δεν υποχρεώνουν την παραχώρηση τμήματος του κεφαλαίου και μπορεί να είναι χρήσιμα για την μεταβίβαση της επιχείρησης·

— τιτλοποίηση των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου⁽⁵⁶⁾ των τραπεζών και των κοινοπραξιών πιστωτικών ιδρυμάτων·

— δημιουργία του SBIC (Small Business Investment Companies Programs), δηλαδή προγραμμάτων που στις ΗΠΑ εκπονήθηκαν το 1958 και προσφέρουν συμμετοχή σε μακροπρόθεσμες πιστώσεις και λειτουργούν εμπορικά στη βάση μιας άδειας «Διοίκησης Μικρών Επιχειρήσεων».

2.6.6 Ωστόσο η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι, σε σχέση με όλες αυτές τις παρεμβάσεις, υπάρχει ένα μεγάλο πρόβλημα ενημέρωσης και κατάρτισης: στην επίλυση του προβλήματος αυτού θα πρέπει να συμμετέχουν τόσο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και οργανώσεις εκπροσώπησης των επιχειρηματιών και των εργαζομένων με την προοπτική τήρησης των αρχών της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων και του κοινωνικού σκοπού της πίστωσης.

2.7 Η πρωτοβουλία JEREMIE και οι διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων και διαπίστευσης

2.7.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί κεφαλαιώδους σημασίας, για να εξασφαλιστεί η πλήρης επιτυχία της πρωτοβουλίας JEREMIE, να εφαρμοστεί πλήρως η κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων υπηρεσιών.

2.7.2 Σε κάθε περίπτωση, οι υπηρεσίες JEREMIE της Επιτροπής και/ή του ΕΤΑΕ πρέπει να διασφαλίζουν και να πιστοποιούν την πλήρη συμφωνία των διαδικασιών ανάθεσης των συμβάσεων στις αρχές της οικονομίας, της αποτελεσματικότητας, της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας. Οι προδιαγραφές, που θα έχουν προκαθοριστεί από την Επιτροπή, θα πρέπει κυρίως να περιλαμβάνουν, μεταξύ των υποχρεωτικών κριτηρίων επιλεξιμότητας της αρχής ή της κοινοπραξίας, τα ακόλουθα:

— την επιτυχή άσκηση των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων, για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών·

⁽⁵⁵⁾ Τα κεφάλαια ενδιάμεσης χρηματοδότησης βασίζονται περισσότερο σε ταμειακές ροές όπου έχουν πρόσβαση οι χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις παρά σε εμπράγματα ασφαλείες. Μπορούν δε να εφαρμοστούν με δύο μορφές: 1) Δευτερεύον χρέος (δάνειο με σταθερό ή αναπροσαρμόζόμενο επιτόκιο)· 2) Ισοτίμη επένδυση (ο πιστωτής/ επενδυτής έχει δικαίωμα σε ένα ποσοστό του μεριδίου αύξησης της αξίας της ιδιοκτησίας στην οποία αναφέρεται το δάνειο) . Η προθεσμία λήξης των κεφαλαίων ενδιάμεσης χρηματοδότησης κυμαίνεται από 4 έως 8 έτη. .

⁽⁵⁶⁾ Η τιτλοποίηση πραγματοποιείται με την παραχώρηση τμήματος ή ολόκληρου του ποσού του χρέους μιας κοινοπραξίας πιστωτικών ιδρυμάτων (ή μιας τράπεζας) σε ειδικευμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ώστε να μπορέσουν, ιδίως οι κοινοπραξίες να αυξήσουν τις εγγυοδοτικές τους δυνατότητες που αφορούν την χορήγηση πιστώσεων στις επιχειρήσεις.

⁽⁴⁸⁾ Πρβ. Συμπεράσματα και συστάσεις, σημείο 6, υποσημείωση 15

⁽⁴⁹⁾ SMEG, ΜΜΕ-Εγγυήσεις

⁽⁵⁰⁾ Πηγή: Ετήσια έκθεση του ΕΤΑΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων)

⁽⁵¹⁾ EMT -Εκκίνηση: European Technology Facility, Start-up Scheme

⁽⁵²⁾ Απόφαση 593/2004/ΕΚ της 21/07/ 2004

⁽⁵³⁾ Πηγή: 4η Έκθεση του ΕΤΑΕ, 1ο τρίμηνο 2004

⁽⁵⁴⁾ Ibidem Πρόσβαση στα κεφάλαια ενδιάμεσης χρηματοδότησης

- την ενσωμάτωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στις τεχνικές προδιαγραφές ποιότητας CEN (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης)
- την κατοχή των απαιτούμενων τεchnοεπαγγελματικών και χρηματοοικονομικών ικανοτήτων, πιστοποιημένων με αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις κριτήρια.

2.7.2.1 Όταν ισχύουν οι συμφωνίες *Holding Fund*/Λειτουργικά προγράμματα 2007-2015, πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα επιβολής κυρώσεων ή ανάκλησης και απομάκρυνσης των *Holding Fund*, σε περίπτωση αναποτελεσματικότητας, παρατυπίας ή σοβαρών αδυναμιών εκπλήρωσης υποχρεώσεων. Η διαχείριση θα πρέπει να ελέγχεται σε διετή βάση, με την υποστήριξη των περιφερειακών οικονομικών και κοινωνικών εταίρων και με διαφανείς διαδικασίες δημοσίευσης των ενημερωτικών εκθέσεων, που θα πρέπει να αποστέλλονται στις εθνικές κεντρικές αρχές, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην ΕΟΚΕ και στην Επιτροπή των Περιφερειών.

2.7.3 Στις χρηματοπιστωτικές αρχές ή κοινοπραξίες που εδρεύουν σε άλλο κράτος μέλος, ή σε ένα από τα κράτη που έχουν υπογράψει τη συμφωνία για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, όπως αναφέρεται στο παράρτημα της Συμφωνίας OCM (operating capital maintenance = διατήρηση διαχειριστικού κεφαλαίου), πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα συμμετοχής, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους εθνικούς συμμετέχοντες φορείς, στη βάση τεκμηρίωσης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στις αντίστοιχες χώρες, που να αποδεικνύει ότι πληρούνται οι απαιτήσεις που προβλέπονται για την συμμετοχή.

2.7.4 Οι διατάξεις αυτές θα πρέπει να ισχύουν και σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες διαπίστευσης των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων: τα ιδρύματα αυτά πρέπει να υπάγονται σε συστηματικούς ελέγχους της απόδοσης, οι οποίοι καθορίζονται με τη συμμετοχή των εκπροσώπων των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων αναφοράς, καθώς και σε περιοδική αναθεώρηση της διαπίστευσης, που να προβλέπει σε κάθε περίπτωση την αλλαγή, κάθε τρία χρόνια, τμήματος των στοιχείων της.

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2006

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο κανονισμού της Επιτροπής (ΕΚ, Ευρατόμ) ο οποίος τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2342/2002, για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου, για τη θέσπιση του Δημοσιονομικού Κανονισμού που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

SEC(2005) 1240 τελικό

(2006/C 110/09)

Στις 12 Οκτωβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με το ανωτέρω θέμα.

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή» στο οποίο ανατέθηκε οι σχετικές εργασίες της ΕΟΚΕ επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 24 Φεβρουαρίου 2006 με εισηγητή τον κ. BURANI.

Κατά τη 425^η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 15^{ης} Μαρτίου 2006, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 146 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ συγχαίρει την Επιτροπή για το σύνθετο και ενδελεχές έργο που επιτέλεσε με στόχο την απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών· επισημαίνει, εντούτοις, ότι υφίσταται κάποια **απόκλιση μεταξύ της αναφοράς** που πραγματοποιείται στην αρχή της αιτιολογικής έκθεσης («το παρόν σχέδιο εξετάζει τις τεχνικές τροποποιήσεις που μπορούν να εισαχθούν βάσει του ισχύοντος κανονισμού») **και της απτής εμβέλειας πολυάριθμων διατάξεων.**

1.1.1 Πολλές από τις «τεχνικές» τροποποιήσεις που αφορούν τις σχέσεις με τις επιχειρήσεις και τους πολίτες έχουν «πολιτική» σημασία και εμβέλεια: η μεγιστοποίηση της διαφάνειας, η επιτάχυνση των διαδικασιών, η επίσπευση του χρόνου ανταπόκρισης και η επίδειξη μεγαλύτερης εμπιστοσύνης προς τους κοινωνικούς

εταίρους αποτελούν ενδείξεις μιας απολύτως ευπρόσδεκτης εξέλιξης όσον αφορά τη «διακυβέρνηση» της δημόσιας διοίκησης.

1.2 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ οφείλει να επισημάνει ότι **απαιτείται η επίδειξη σύνεσης**: η επιθυμία για ευνοϊκή αντιμετώπιση των κοινωνικών εταίρων δεν πρέπει να επισκιάσει το γεγονός ότι για τους διαχειριστές του δημοσίου χρήματος απαιτείται ένα όριο ως προς την ευελιξία, το οποίο έγκειται στη συγκριτική αξιολόγηση των δυνητικών ελλειμμάτων και των πραγματικά εξοικονομούμενων πόρων, δηλαδή με άλλα λόγια αφορά το δύσκολο αλλά αναγκαίο εγχείρημα που συνίσταται στην **αξιολόγηση του κινδύνου**. Το εν λόγω εγχείρημα μπορεί να μην είναι διόλου προσφιλές στους διαχειριστές, αλλά φαίνεται ότι αποτελεί τη μόνη λογική ακολουθητέα πορεία.